

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

dereḳ ḥayim

Horovits, Yeshayah

zolqiew, 1802

אראו תשרפ

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11744](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11744)

פרשת שמות יט

ילדי ע"ז דאינון קשי קדל ולא מילדי ע"ז דאינון קשי לבא מילדי
עבריים דכי לבא מאבהן לאח"כ קמי מאריהון : ותקרא את אש
ינגד שהיה בוכה הם"ד קול ברמה נשמע נהי צכי חמר רים רחל
ומצבה על בני וגו' הוא בוכה ואם הילד היא בוכה א"ר יהודא לזמנא
דמתי מה כתיב בצכי יבואו ובהמניני וגו' מהו בצכי יבואו בזכותו
צכי דאם הילד שהי רחל יבואו ויתכנסון מן גלותה ואמר ר' יצחק
פורקנא דישראלי לא חלי' אלא בצכי כדי יסתלמון ויכלון צכי דמעו
דצ"כ עשו קמי אבוי דכתיב וישא את קילו ויבך ואינון דמעין אחיתו
לישראל בגלותא * כיון דיכלון אינון דמעין בצכי דישראל יפקון
מגלותי הם"ד בצכי יבואו ובהמניני מים אוזילס :

פרשת וארא

וידבר אל משה דבר אתו קמות על שהקשה לדבר למת
הרעות שהיה אחר מדותיו של הקב"ה וא"ל הקב"ה
חבל על לאבדיו ולא תסתכחין כמו שהאר"י רש"י ז"ל ע"כ אריך
האלהם להיוח גופר במאוד שלא יתהדר אחר הקב"ה בפי
עמ שפיע עליו אסטיב ואשרע כי ה' הוא הלרוק ולפעמים אדם תושב
מדבר זה הוא רע והאלקים חשבה לטיבה *
ונתתי אותם לכם מורשה * קשה ירושה הל"ל כי הם
היורשים ולא המורשים"ל הוא ע"ד שאמרו רז"ל מסו"ל
נחלה זו מסאר נחלות שסא' נחלת הקיים יורשים את המתים ובכאן
המתים יורשים את הקיים וכמו שהביא רש"י צפ' פנחס * נחלה
ועשה חזרה למורשה והטעם הל' מאחר שאלו מתים במלכים
היו בעבודה ולא זכו לביאת הארץ ע"כ חזרה הנחלה להם כי כן
הוא מדת הושר לרשם ולחנן על אשר היו שרוים בצלע:
וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויאמר אל בני ישראל פירוש
רש"י לוי עליהם להנהיגם בנחח ולסבול אותם ומזם
ולמוד כל מנהיג לסבול עול ישראל ולא יתעם ולא יגער בהם
רק יסי' להם כסוד לעול ושכרו מדובה מאלקי השמים *

אלה ראשי בית אבות בני ראובן וגו' יבני פועל וגו' ואלה
שמות בני לוי קשה למה אמר חזרה שמות אלל לוי יותר
פנחס שאמר בר אבון ושמעון * הענין הוא כי בצט לוי לא היו
בגלות

בגלות ולוי ידע דבר זה ורלס להסתחף בצלחת הלבוש מה עשה קרא
שמות לבנו ע"ם הגלות דסיינו סס גרסון ע"ם כי גרים הם בארץ
לא להם * וכן קחה ע"ם שינהם קסוח וכס מררי ע"ם וימררו
את תיבס : זה"ש ואלה שמות בני לוי : ומכאן ילמוד האדם
להסתחף בלער הליצור אף על פי שאין הדרס מגעת לו וכן
בדיע סס"י למסס רבינו ע"ם אהי' אשר אהי' אהי' עמס בגלות
זה אהי' עממס בגלות אחרת * ואח"כ לוס לימר לישראל אהי' פעס
אחת שלא ללערס להודיעם שהיו עוד גלות * ומה שאמר לו סס"ג
בתחילה אהי' אשר אהי' אמרו בשמות רבס שאמר הקב"ס לך
אני מודיע להס איני מודיע כלומר מה שאמרתי אהי' אשר אהי'
לך אני מגלה אבל לישראל לא תאמר אהי' רק פעס אחס שלא
ללערס ביותר והודיע סס"י שלערס הוס למסס כדי שיהי' מסוחף

בלרת יסוראל כי גדול הי' מסס בעיני פרעס ובעיני עבדיו *
ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון רז"ל למדו
מכאן הנושא אשה לריק לבדוק באחים וכל הפורס מדברג
רז"ל הוא כאלו פורס מהחיים :

בצאתי את העיר אפרוס את כפי : אבל בחוך העיר לא
התפלל לפי שהיתה מלאה גלולים * ע"כ שהולכים
בדרכים ומתאכסין בבתי נכרים סמלאים גלולים לפעמים גלולי
ע"ז ולפעמים גלולי בהמס וחזירים ומקוס טנופת כמו שהוס בפרט
בגליל רס"י יחר טוב/ שיספלל בעודו בדרך שסמקוס נקי אעפ"י
סמחפלל ביסיבה הוס יחר טוב מסס שימחין עד שיבא למלון :

(איתא בזהר הקדים בפ' זו ברעיא מהימנא * ולקחתי
אחסי לי לעס וידע סס כי אני ד' אלסיכס וגו' פקוד'
דא קדמאס דכל פקודין * ראשיה קדמאס דכל פקודין למנדע
לי לקמ"ס בכללא * מאי בכללא לסינדע דאיה דאיה עלמס דאיהו
רבון עלמס וברא עלמין כולסו סמיא וארעא וכל חיליסון ודא הוס
בכללא * וסופא דכולא בפרט למנדע לי * וכלל ופרט איהו
רישא וסיפא רז"ל דבר ונוקבא פקדא ואסתכח בר נס בהאי עלמא
דאחעסק בכלל ופרט * בר נס בהאי עממא איהו בכלל ופרט *
וחקונא דסאי עלמא איהו כלל ופרט *
בג"כ ראשית דכלסו לסינדע דאיה לן שליט ודיין על עלמא ואיהו
רבון כל עלמין * וברא לי לבד נס סעפרא ונפח באפוי נסמחא
דתייא ודא-איסו בלורת כלל * בד נפקו ישראל ממלריס לא כו

פר
לעי לי לקב'
בן דכתיב ויד
פקודא לת לל
לון במלריס
סין וגבורין
לאורייתא ו
למחנהגי לו
סיוס והספ
כי ד' הוס
צ"י * ודא
ואי תימא
למנדע מא
עד לא ינד
ראשייתא
לקב"ס ב
אני ראשון
כיון דינד
דאינין ר
ינדע באו
דמחחבר
יהבין א
דילי יהו
ברכאן ל
מכלסו
יסלים
לאחבר
עלים
לאחבר
דאדס
דאקרו
איקרין
פקודין
אוריית
מלקא

פרשת שלח וארא כ

לעני לי לקב"ה כיון דאתא משה לגבייהו פקודא קדמא דא אוליק
בן דכתיב וידעתם כי אני ד' אלתיכם המוליך אתכם וגו' ואלמלא
פקודא דא לא הוו ישראל מהימנין בכל אינון נסין וגבורן דעביד
בין במלרים * וכיון דידע פקודא דא באורח כלל איהעבידו להון
בין וגבורן ולסוף מ' סנין דקא אשתדלו בכל אינון פקודין
דאורייתא ואוליק לון משה בין אינון דמהכחגי בארעא בין אינון
דמתנהגי לבד בארעא כדון אוליק לון באורח פרס * הס"ד וידעת
היוס והסבות אל לבדד' היוסדייקא מאי דלא הוה רשו מקדמת דנא
כי ד' הוא האלהי דא באורח פרס במלה דא כמה רזין ובהרין אית
בי' * ודא והאי דקדמיתא כולא מלה חדא דא בכלל ודא בפרט *
ואי תימא הא כתיב יראת ד' ראשית דעת תרופא דא באורח פרס
למנדע מאן איהו יראת ד' * ואע"ג דאית לי לבד נס לדחלא מיני
עד לא ינדע * אכל הכא כתיב ראשית דעת למינדע לי דהא איהו
ראשיתא למינדע לי באורח פרס בג"כ פקודא קדמא למינדע לי
לקב"ה בכלל ופרט ברישא ובסופא ורזא דא אני ראשון ואני אחרון
אני ראשון בכלל ואני אחרון בפרט וכולהו בכללא חדא ורזא חדא
כיון דינדע דא בכלל יסליס כל שייפוי ומאן אינון דמ"ס פקודין
דאינון רמ"ח שייפין דבד נס כיון דאשתלי בהו על האי בכלל כדון
ינדע באורח פרס דדא איהו אשווהא לכולהו וינדע כל יומי שתא
דמתחברן למיהב אשוותא לכל שייפין ואי תימא כל יומי שתא היך
יסבין אשוותא לכל שייפין וודאי הכא הוא עילא וההא שתא ויומא
דילי יסבין אשוותא לכל שייפין * עילא בזמנין דשייפין אריקו
ברכאן ליומי שתא כדון אשוותא וחיין חליין עלן מלעילא ואתמליי
מכלהו מאן גרים לן יומי שתא אוק הכא נמי להחא כד בד נס
יסליס גופי באינון פקודין דאורייתא לית לך כל יומי דלא אחיית
לאחצרבא מיני וכד אינון אחצרבין מיני כדון חיין ואשוותא חליין
עליס מלעילא מאן גרים לי אינון יומא שתא * יומי שתא כמה
דאחצרבין מלעילא מרזא דאדם הכי נמי מחצרבין מחתא מרזא
דאדם זכאין אינון ישראל בהאי עלמא צאלין פקודין דאורייתא
דאקרון אדם דכתיב אדם אתם אדם קרויים אדם ועע"ז לא
איקרין אדם ובניו דאורייתא אקרו אדם אית לון לאשתדלא באינון
פקודין דאורייתא למחוי כולא חד ברזא דאדם * כד יסיב קב"ה
אורייתא לישראל על טורא דמיני מלה קדמא איהו אנכי * אנכי
סלקא לרזין עלאין סבאין והכא איהו רזא דפקודא קדמא למנדע

משה קרא
סס בארץ
ס וימדרו
זו האדם
זח לו וכן
זס בגלות
זסי פעם
זלו סס"ג
זב"ה לך
זג"ד אבי
זסח שלא
זסוחף
זיו
זל למדו
ז מדברו
זעיר לא
זהולבים
זיס גלולי
זיא בפרט
זיא אעפ"י
זמלון
זלקחתי
זי פקודי
ז למנדע
זה דאיהו
זדא הוא
זרט איהו
זי עלמא
זי
זא ואיהו
זי נשמחא
זא כגו

פרשת שלח וארא

לוי בכלל בנין דכתיב אנכי הא קא רמז דאית אל-א שליטא
ענאה על עלמא דתיב פקידא קדמאם בכלל * צפ-ט בנין
דכתיב ה' קנהי דא פרט פקידא קדמאם דהלטרין למנדע ברישא
ובסופא כמא דאוקמינא :

פרשת בא

ושמרתם

את המלות וגו' כתב רש"י ושמרתם את המלות
שלא יבואו לידי תימוץ מכאן אמרו הפסח
ר' יאשיה שומר אל השם קורא את המלות
אלת את המלות כדרך שאין מחמילין את המלה כך אין מחמילין
את המלות אלא אם בא לידך מלגה אל החמלה עשה אותה מיד
ע"כ * יש להקשות הנה צפ' זו מדבר מעניני פסח ומלות
ואיך הוא מרמוז על מלות דעלמא * עוד קשה הוא מפרש
זה הפסוק של ושמרתם את המלות שלא יחמץ המלות ויעשה מיד
ואדרבה מלינו חיבה שמירה שפירושו להיפך דהיינו המתנה כמו
ואביו שמר את הדבר שפירושו המחין על הדבר * עוד קשה כל
אל תקרי בדברי רז"ל הוא משום שיש ליוזם הוכחה בקרא שלא
לקרות כן ומאי הוכחה יש בכאן * כבר האריכו המפרשים
ברמוז חמץ ומלגה שהם נגד שני ילדים חמץ הוא החומץ הממול
והשאור הוא שאור שבעיפה כי גוף האדם הוא כמו עיסה המעורב
מקמח ומים כן עשה האד' כגבל הזה והל"הר הוא מחמץ העיסה
והמלה הוא יל"ע שגורם לאדם שיהי' נכנע ולא יעלה למעלה כמו
שהוא המלה ואז נכנע מפני צוראו ואינו בא לידי חטא והוא שור
מרע ועשה טוב והנה החילוק שבין האותיות מלה לאותיות חמץ
הוא הסתימא ר"ל שרמוז על מה שאמר למה הלוי ירך הה"א רמוז
לבעל הטובה שנכנס מן האר והקשו ולעול מלמטה וחירלו לאו
אסתיע מלחא ע"כ במלה יש ה"א הרומזת לחטובה ובחמץ ח"ת
הסתיעה למעלה ולריך לבדוק החמץ בכל מקומות שדרך להכניס
שם חמץ דהיינו כל אבר ואבר המיועד לחטוא כגון הפס יבדוק
מלה ר' ורכילו' ולדבר נבלם ושבועות וקללו' ושיחה בטילה ומאכלנו'
אסורות וכיוצא בזה * הלכ' יבדוק שלא יחטו' מחטבת און ולא יהיה
לברע רק טוב * העינים יבדוק שלא יראו דבר רע ועיניו יסיו
דואות חורה ומלות ועניינם לרקם עליהם וכיוצא בזה * הראש

יבדוק

פר

יבדוק שלא
וכן הידים
אלקים נשמ
ויהפלאם צע
אוי יבער
בכל לבו ול
בפה כל חס
ולריך לבדו
ובמ"ס חו

והנה

השיי ולק
שלא לאו
ע"כ צו'
ואח"כ י
היקף וה
הזה *
חערובו
והמחט
צו כח ל
ענין וש
הכוונה
רק אל
על הל
החלבו
אשר
בזה
את כו
על ה
ומלש
הישר
שאל
קמיו